

Lenka Procházková

Studna

N

Nečekala jsem, že bude tak mladá. A že tu bude bydlet sama. (Jmenuje se Eva.) Ten muž, co ji přivezl, prý zase odjede. Vidím, že by ji nejrady odvezl taky. Dům se mu nelíbí, je to opravdu už barabizna. Akáty sahají až k horním oknům a ta jsou zabedněná. Slepý dům bez proudu a bez vody. To ho mate nejvíc, mužsky usuzuje, že v tak velkém hospodářství museli mít přece vodu. (Však měli.) Prochází zpustlou zahradou, pořád hledá studnu. Dobře, že dnes odjíždí, čmouchala tady nepotřebuju. Jen ať tu Eva zůstane sama. Jen ať si klidně přivede elektrikáře, budiž světlo.

Aspoň si večer spolu posvítíme na ty bedny, co přivezla z Prahy. Jsem zvědavá. Po padesáti letech se konečně něco děje! Samé knihy? Jen v kufru pár hadříků, a to prý je herečka! Tak počkej, teď ti zahraju já, takové divadlo neznáš. Zhasnem si na to. To víš, v pohraničí se chodí brzo spát. Co vidíš? Nevidíš. Neřkuj mi tady, hysterko! Správně, zabedni se v kuchyni, lehni si do spacáku. Teď zase rozsvítím, abys mi neutekla hned ráno. Spi při světle, budu tě hlídat. Přivolám ti sny. Ale jen černobílé a v němčině. Časem porozumíš. Proto jsem tady. Proto jsi přijela. Čekala jsem na tebe padesát let.

Vida, jak jí otrnulo, jak je hned po ránu pracovitá! S konví do lesa ke studánce a zase zpátky, to bude pochůzek, než vysmejčí dům. Začala kuchyni, herečka. Umývá kredenc, už bude u spodního šuplíku. Škoda, že tu nejsou myši, no nejsou. Už ho otevřela, už má tu kuchařskou knihu. Tak si to teda prolistuj, ale opatrně, když to vydrželo i rabování! To věnování je pořád čitelné: Anně Johan – Vánoce 1936. Krásný dárek. Ale pozor, kam šla? Kde trajdá, trajda?

Kresba: Luděk Bárta

Přivolám ti sny. *Ale jen černobílé* a v němčině...

Na hřbitově! Dobré místo, jenže špatný čas, je poledne a jsou tu ty dvě ženské. To nemáte doma co dělat, báby? Co se s tou vetřelkyní bavíte? Samozřejmě, že hledá hrob, ale Anna tu není a Johan taky ne. Tak si zkontroluj nápisy, Evičko, a pojd' pěkně domů. Řekla jsem domů, ne do konzumu! Aha, má hlad, na to jsem zapomněla, že tělo musí jíst. Jen jestli ten starý sporák bude fungovat. Určitě má prasklý šamot, a i kdyby neměl, praskne. Cože? Ona má v bedně elektrický vařič. Je praktická, herečka. Ale je tu sama. Má jenom mě. A já ji neopustím ani na krok.

To budem pořád trčet v kuchyni? Ten dům sis přece koupila celý! Tak alou, běž se podívat vedle do pokoje, co tam zbylo po těch lidech, kteří nemají hrob. Rozpadlá manželská postel bez matračky. No ale ty jsi praktická, seženeš truhláře. A copak asi najdeš v té almaře? Teď ses lekla, vid? Ale vždyť je to jenom figurína, krejčovská panna s terčem na hrudi. No tak ji odnes do stodoly, když tě taková hloupost straší. A moc se nerozhlížej radši. Nenajdeš tu nic k užítku. Jen shnilé trámy, rozpukaný mlat. Pojďme se zase chvilku bát! Koleduješ si o to každým krokem. Samá voda, přihořívá, už! Po čem to šlapeš, maličká? To je stará psí kostička. Kdysi ho kdosi zabil, chlupáče. Pro psa se přece nepláče! Tak nepřeháněj, šetři slzy. Večer ti zase zhasnu brzy. Těšíš se na sny, které přijdou, které ti pošlu?

„JÁ JSEM SE NARODILA V ROCE 61! ŠESTNÁCT LET PO VÁLCE! PO VAŠÍ PROHRANÉ VÁLCE! TAK MĚ NECHTE NA POKOJI!“

Nekřič mi tady! Vzbudíš lidi ve vsi. Budou si myslet, že tu straší. Oni si to stejně myslí. Proto ten dům nikdo nechtěl. Ten čekal až na tebe. A já taky.

Ta holka má ale kuráž! Já bych po takové noci do mansardy nelezla. Fuj, to je prachu. Nesnáším mrtvé mouchy. Tobě nevadí? Nebojíš se, že chytneš nemoc? Pavouci prý nosí štěstí. To jistě vymyslely Češky, šmudly líné.

Toaletku nech na pokoji, zrcadlo je beztak prasklé a šuplata vylámaná. Museli tady řádit jako kobylinky. Polož to album! Co je ti po tom, jací lidé tu kdysi žili. To je horší než hrobat se v cizím prádle! Ale ty Anniny svatební šaty se povedly, to koukáš, herečko, jak jí to na fotce sluší. Vlečka je z vamberecké krajky! Za války ji přešili na biřmovací šatičky pro Editku. A taky měli syna. Co máš ty? S čím jsi sem přijela? Léčit si zlomené srdce? Tak dej pozor, aby sis při tom léčení nezlomila vaz! Tohle je dramatický kraj. Ty to necítíš? A pak že herečky mají instinkt.

Přivezli jí další bednu. Nesou ji do dolního pokoje. Skříňka na iluze, ale potřebují k tomu anténu, aby je chytili. Mám toho chlapa shodit ze střechy? Mám? Ne. Mě zajímá jen Eva. Tak jí to pěkně vyladte, ať se máme večer na co dívat. Tady jsou večery dlouhé. Ovšem české filmy mě nezajímají. Copak? Nevztekej se, vždyť němčina je světový jazyk. Budeš se zkrátka koukat na to, co ti našteluju. Já jsem tu byla první! Nemlať do té bedny a nebreč, beruško. Pojď radši spinkat. Sny už čekají...

„NECHTE MĚ BÝT! JÁ VÁM TAKY NEVYČÍTÁM, ŽE JSTE MI ZABILI DĚDEČKA! TOTIŽ, ŽE MI NĚMCI ZA VÁLKY ZABILI DĚDEČKA.“

Kde zase je? V zahradě. Má tam hned po ránu návštěvu. Muž s podezřelým proutkem v ruce. Něco hledá? Vodu. Hledá vodu! Tak to se mi vůbec nelíbí. Virgule se chvěje, zastavil se. Přímo nad studnou. Musím tu holku vylekat, dřív než začnou kopat. Ale tentokrát pořádně. Nechci ji tu. Má v sobě moc síly, je příliš odhodlaná. Klidně si jde i do lesa, sama. Sama? Tak to ji musím doprovodit. Zavedu ji ke skále. Udělám to tam, kde jinde než tam.

Ten starý kříž už je zarezlý a chybí pamětníci, kteří by jí řekli, proč tu stojí. Vlastně by tu měly být čtyři kříže. Skála je obrostlá mechem a ona má městské botičky s hladkými podrážkami, hopsanda. Půjde to jako po másle. Ela hop!

Co zas? Přece jen instinkt? Tak pusť tu břízku! Stejně tě dlouho neudrží. Podívej se dolů, tohle je sichrovka. A honem si ještě zařvi, já česky rozumím, co budeš křičet? Boha vynech, ten je na mojí straně, jinak by tě sem neposlal. Ale on tě poslal, předurčil, abych se uklidnila, abych se smířila. Padesát let na to pokorně čekám!

Nekoukej do nebe, dívej se dolů! Prožij ten pád předem. Jednou, desetkrát, stokrát, než se břízka urve, a ona se urve, to mi věř! Tak co zakřičíš, abych si to mohla pamatovat, abych se tím ukolébala konečně?

Moje děti volaly „mami!“, když Johan vytáhl z kabátu pušku tady na té skále, kam nás zavedl, prý rozloučit se s domovem, s naší krajinou. Nechtěli jsme odejít, on taky nechtěl, a tak jsme tu zůstali. Navždy. Nakonec zastřelil i sebe. Neopustil nás. Tak už si zařvi, dokud máš ještě sílu. Nadechni se a...

„PANÍ ANNO, POMOZTE MI!“

Proč voláš mě?! Jak tě to napadlo? Co je to za trik? Bože, co to znamená? Co mi to děláš? Drž se pevně, ty huso! Musíš přeručkovat blíž. Skopni ty boty, nemešlo! Tady je výstupek, druhou nohu sem. Teď se přimkni celým tělem a podej mi ruku. Držím tě! Už jsi v bezpečí. Už se neboj, Evo!

„NIKOMU JSEM NIC NEUDĚLALA! CHTĚLA JSEM TU BÝT ŠTĚSTNÁ!“

Vždyť budeš. Aspoň někdo. Dohlédnu na to. Nebreč jak malá holka a pojd' domů. Rozsvítíme si, profouknu komín a zkusíme zatopit v těch starých kamnech. Potom si třeba pustíme televizi. Nějaký český film. A zítra můžeš pozvat bagristy, aby zase vykopali naši studnu. Je plná kamení, Johan tu nechtěl nechat nic k užítku. Studnu zavalil, dům proklel a pak nás zavedl na skálu. Netušila jsem, co udělá, nebyla jsem na to připravená. Proto jsem se nedokázala smířit celých padesát let. Chtěla jsem ten dům bránit proti vetřelcům, a přitom jsem se bránila odpuštěním. Bože, odpusť mi moje viny, stejně jako já odpouštím svému viníkovi. (1994) ■